

(15)

JOODIK NAGU SINA

Mida rohkem ta koosolekutel kuulas, seda rohkem mõistis ta omaenda joomise ajalugu.

ENAMASTI ALGAVAD meie lood sellega, et me räägime, millised me olime, mis meiega juhtus ja millised me nüüd oleme. Minu puhul ei olnud „see, milline ma olin”, midagi erilist – ei mingeid probleeme, ei midagi tähelepanuväärset. Vähemalt ma ise arvasin nii. Alles tükk aega hiljem hakkasin kuulama teiste lugusid sellest, mis ja millal nendega juhtus ning taipasin, et needsamad asjad olid ka minu minevikus.

Minu lugu algab keskelt. Mis siis juhtus? Osalesime perega ühe sugulase *brisil* ehk rituaalsel juudi ümberlõikamise tseremoonial. Pärast tseremooniat ja einet jäin magama. Kui oli aeg lahkuda, äratati mind üles. Autosõit koju oli väga vaikne. Abikaasa ja mu kaks last ei öelnud sõnagi. Hiljem selgus, milles oli asi.

Kui nad mind äratama tulid, olin väga sõjakas ja ähvardav. Ma hirmutasin neid. Nad kartsid, et ma võin neid lüüa. See oligi piir. Sain aru, et midagi tuleb ette võtta. Minu kälimehe abikaasa, kes on sotsiaaltöötaja, soovitas, et läheksime nõustaja juurde. Mõtlesin, et see võib tõesti olla hea mõte. Mul esines ärevushoogusid ilma nähtava põhjusega. Varem suutsin probleemideta esitleda oma ettevõtte tooteid tippjuhtidele, nüüd aga muutusid isegi väikesed tootetutvustused raskeks.

Samuti oli mul raskusi tehnilise personali tööle saamisega. Varem sain ise valida, sest olin hea ülemus ja projektid olid huvitavad ning täis uusi ideid. Olen alati olnud äkilise loomuga, kuid nüüd hakkasid asjad kontrolli alt

väljuma. Näiteks lõin vihahoos tooliga oma kirjutuslauda.

Kõige tõsisem probleem oli see, et planeerisin enesetappu. Mul oli konkreetne plaan – selline, mis ei ärataks kindlustusseltsi kahtlusi. Tervemõistuslikumal hetkel otsustasin seetõttu, et oleks tark abi otsida. Isegi kui ma polnud veel päris aru kaotanud, siis olin sellele väga lähedal.

Niisiis leidsime abikaasaga kohaliku juudi pere-teenistuse kaudu psühhiaatrilise sotsiaaltöötaja. Ta võttis meid vastu kord paarina, kord eraldi, kord jälle koos – ja nii see jätkuski. Kui olime koos, tegelesime omavaheliste probleemidega. Kui käisin tema juures üksi, rääkis ta aga joomisest. Ma ei mõistnud, miks ta seda kogu aeg jutuks tõi. Jah, ma jõin, aga mitte nii palju. Ma ei maininudki oma joomist, välja arvatud siis, kui ta küsis ja ma vastasin: „Jah, ma joon.” Probleem ei olnud selles, vaid muudes asjades. Ühel päeval luges ta mulle ette mõned küsimused ühest voldikust ja ma vastasin neile ausalt. Tema järeldas, et võib-olla ma joon liiga palju ja me rääkisime sellest mitmel järgmisel kohtumisel.

Ühel päeval küsis ta, kas ma suudaksin piirduda viie joogiga päevas. Kinnitasin, et loomulikult suudan. Oma suureks üllatuseks avastasin, et ei suuda. See oleks võinud olla esimene märk, et tal on õigus, aga ma ei tulnud selle pealegi.

Siis arvasin, et leidsin nutika lahenduse. Mul on mitu akadeemilist kraadi ja minusugune tarkpea võiks selle probleemi ju lahendada. Idee oli lükata esimest jooki võimalikult kaua edasi ja minna pärast viimast jooki magama. See tundus toimivat ja ütlesin nõustajale, et suudan end piirata viie joogiga päevas – ilma suure-

mate raskusteta. Tema aga lausus, et kui pead midagi kontrollima, on see juba kontrolli alt väljunud.

Ühe seansi ajal soovitas ta, et prooviksin terve nädalavahetuse kaine olla ja ma nõustusin. Ta soovitas ka, et saadaksin lapsed nädalavahetuseks kuhugi ära, kuna võin olla kergesti ärrituv.

Vaatasin palju hilisõhtuseid filme – see oli minu aeg mõne klaasikese toel lõõgastuda. Selline harjumus sai alguse õhtustel kursustel, kui mul oli täiskohaga töö ja õppisin öösiti keemiat. Olin näinud filmidest, mis juhtus inimestega, kellel oli alkoholiprobleeme: *The Lost Weekend*, *Days of Wine and Roses* ja teised. See tõttu kartsin, et võin minna raevu, kaotada kontrolli ja muutuda vägivaldseks, nagu mu naine oli kinnitanud. Nii pakkisime lapsed ja (kogu) alkoholi kokku ning viisime kõik mu naise vanemate juurde.

Minu suureks üllatuseks läks nädalavahetus hästi – ei mingeid probleeme – ja järgmisel kohtumisel ütlesin seda oma nõustajale. Ta küsis: „Aga kuidas koosolekul läks?” Ma küsisin: „Mis koosolekul?” Ta vastas: „AA koosolekul.” Pärisin üllatunult: „Mis AA koosolekul? Me ei ole sellest midagi rääkinud.” Ta väitis, et olin nõustunud minema AA koosolekule. Lauale ilmus taas koosolekute nimekiri. Ta kirjeldas mulle avatud ja kinniseid koosolekuid. Valisin ühe, mis minu arvates sobiks – meeste arutelukoosolek. Seal oleksid minu moodi inimesed ja ka aeg sobis minu päevakavaga. Koosolekute nimekiri algas pühapäevast. Ma ei alustanud kunagi ühegi projekti ega muu asjaga pühapäeval. Esmaspäev oli minu *M.A.S.H.* seriaali õhtu. Teisipäeval oli mul filmiõhtu, ja ma olen vanade filmide fänn. Seega otsustasin proovida AA koosolekut kolmapäeval.

Koosolek läks kenasti. Rääkisime kellegi probleemist anonüümsuse rikkumisega tema arsti juures. Koos-

olekul osalejad soovitasid talle asju, mis ei omanud minu jaoks mingit tähendust, nagu „Ela ja lase teistel elada”, „Tasa ja targu”, „Üks päev korraga”, „kasuta Hingerahupalvet”, „räägi oma tugiisikuga”, ja siis jõudis laua ümber kord minuni. Kuna nad kõik ütlesid, et on alkohoolikud, ei olnud mul raske öelda oma nime ja „Tere, ma olen alkohoolik” ning soovitada, et see mees peaks lihtsalt teise arsti juurde minema. Ta tänas mind väga ja ütles pärast koosolekut, et peaksin järgmisel nädalal kindlasti tagasi tulema.

Koosoleku ajal mainis keegi, et liiga palju aega kulub vaagimisele, kui tegelikult peaks hoopis keskenduma Esimesele Sammule ja uustulnukatele laua taga. Nii et järgmisel nädalal läksin Esimese Sammu rühma. Mõttevahetus oli väga huvitav. Ma ei arvanud, et olin „alkoholi ees jõuetu”, kuid teadsin, et „minu elu oli muutunud juhitamatuks”.

Ühel õhtul rääkisime sellest, millal me jooma hakanud olime ja mina rääkisin, et olen kogu oma elu joonud. Tegelikult sain oma esimese joogi ümberlõikamise tseremoonial. Seda tehakse tavaliselt, kui poiss on kaheksa päeva vana. Nii et ütlesin, et kõik juudi poisid hakkavad varakult jooma. Pidin tunnistama, et pärast seda jõin ainult tavalist piima ja mahla, kuni olin võimeline koos perega laua ääres istuma, ja siis joodi igal reede õhtul *kiddush* veini. See polnud just parim kraam – selles sisaldus magus vein ja mineraalvesi, nii et ma ei joonud seda eriti palju. See ei meeldinud mulle. Hiljem mõistsin, kes on sotsiaalne napsitaja: keegi, kes suudab võtta või võtmata jätta.

Kui olin umbes kümneaastane, tulime kõik oma nõo *bar mitzvah* tseremoonialt tagasi, et seda vanaema juures tähistada. Seal jõin oma esimese päris joogi. Kõik täiskasvanud istusid laua taha napsitama. Erine-

vate alkoholipudelite ees olid pisikesed klaasid ja kõik võtsid ühe, nii ka mina. See oli hea – soe, pehme ja imeline. Mulle meeldis ning võtsin veel ühe. Järgmine ei olnud enam nii pehme – see oli alla neelates kuum ja mitte nii imeline.

Pärast seda jõin, mida sain, kui sain ja kus sain. Kümneaastasena ei joonud ma palju ega ka tihti. Esimese Sammu rühmas laua taga jõudsime järeldusele, või vähemalt nemad jõudsid, et see oli alkohoolne joomine – pärast esimest jooki kohe teise järele haaramine. Tänapäevaks tean, et ma ei joonud kunagi ühte, mitte kunagi.

Ühel õhtul räägiti sellest, kui palju keegi joob. Üks mees rääkis, kui palju õlut ta jõi, teine šotte, kolmas jõi kokteile, millest ma kunagi kuulnudki polnud, ja keegi rääkis pintidest ja nii see jutt ümber laua käis. Kui tuli minu kord, nentisin, et ei tea. „Vau, nii palju,” ütlesid nad. „Ei,” täpsustasin ma. Pidasin silmas, et ei tea täpset kogust. Ma tarbisin enamasti kodus, valasin mingi koguse kõrgesse klaasi ja jõin seda, tehes seda korduvalt. „Noh, kui mitu korda sa klaasi täitsid?” küsiti siis ja mina vastasin, et ei tea.

Keegi esitas küsimuse teise nurga alt. Ta uuris, kui palju ma ostsin. „Noh,” ütlesin, „käisin iga päev poes ja ostsin ühe.” „Ah-haa,” ütles ta. „Kui palju sul nädala lõpuks alles jäi?” Olin nurka surutud. „Mitte ühtegi,” vastasin. „Pudel päevas mees,” ütles ta. Mul polnud midagi lisada – küsimusele vastati minu eest.

Käisin kord nädalas nõustaja juures ja kord nädalas sellel meeste koosolekul ning kõik hakkas ülesmäge minema. Ühel päeval nägin, kuidas keegi sai üheksakümne päeva rinnamärgi. Ma otsustasin, et mina seda ei soovi. Kuigi ma oma toolilt seda ei näinudki, ei kavat-

senud ma nagunii hakata kandma silti „AA liige“. Ühel korral pälvis keegi pisikese 90 päeva medali, mida ta sai õnne toomiseks hõõruda. Otsustasin, et tahan ka endale ühte sellist. Kui mul kolm kuud täis sai, läksin kirjanduse eest vastutava mehe juurde ja ostsin endale ka sellise. Ta pakkus, et oleks tore, kui see mulle kõigi ees üle antaks. Ma ei olnud just väga vaimustuses teiste ette minemisest, kuid ta õhutas, et see oleks uutele tulijatele hea. See näitaks neile, et programm töötab. Niisiis nõustusin ja palusin Esimese Sammu koosoleku juhatajal see mulle üle anda. Ma arvasin toona, et talle makstakse koosoleku juhtimise eest, kuid hiljem sain teada, et talle hüvitati hoopis suupistete kulud. Nii et järgmisel nädalal saingi oma medali ja tänasin kõiki, et nad olid andnud mulle jõudu alkoholist üle olla. Nüüd olin alkoholist tugevam, sest esimest korda üle pika aja oli mul valik, et ma ei pea seda tarbima.

Mõni nädal hiljem tegi suur ettevõtte, kus ma töötasin ja mis oli mind koos perega oma kulul ümber paigutanud, ulatusliku koondamise – ja mina olin nende seas. Uskusin, et olen kõigutamatu. Pidasin end tähtsaks ametimeheks, kellel on oluline roll juhtiva teadurina uue toote arendamisel, lisaks osalesin strateegilise planeerimise koosolekutel. Närvitsesin kõvasti. Lõppude lõpuks olin nüüd tervem, jälle tubli töötaja ja meeskonnamängija – aga sellest ei piisanud.

Tööotsingute tarvis võimaldati meil olla kohapeal spetsiaalsetes kontorites. Nende tööotsingutega seoses lubati mul osaleda edelas toimival erialasel konverentsil.

Kuidagi juhtus nii, et töö kaotamise ja konverentsile lendamise vahepeal otsustasin, et võib-olla ma ei olegi alkohoolik – ja seda teooriat oli vaja testida. Lõppude

lõpuks olin ma teadlane ja asju tuli testida. Otsustasin, et lennukis (see tundus turvaline koht) testin selle asja ära. Kui ma oleksin saanud võtta ühe joogi ja mitte rohkem, siis ma ei olnuks alkohoolik – alkohoolikud seda teha ei saa. Nii et kui stjuardess tuli küsima, kas ma soovin juua, vastasin: „Jah”. Ta valas kaks väikest pudelit klaasi („Ilma jäätä, tänan väga!”) ja läks mööda vahekäiku edasi. Tagasi tulles küsis ta, kas soovin veel üht, ning sõnasin: „Jah.” Ma jõin kogu lennu aja – enne õhtusööki, õhtusöögi ajal ja pärast õhtusööki. Kui hakkasime maanduma, otsisin taskust pastakat, et täita pardaajakirja vastusekaarti. Leidsin ühe suure mündi. Võtsin selle välja, et vaadata, mis see on. See oli minu üheksakümne päeva kainusemedal ja korraga tuli mulle meelde, millega ma tegelen. Ja mulle jõudis kohale: vau, neil meestel koosolekul oli õigus – ma olen alkoholi ees jõuetu. Panin selle mündi taskusse tagasi ja sellest päevast kuni tänaseni, umbes viisteist ja pool aastat hiljem, ei ole mul olnud vajadust juua.

Kui ma oma koosolekule tagasi jõudsin, rääkisin neile, mis oli juhtunud. Ma ei tea, miks – see polnud minu moodi midagi üles tunnistada. Neid huvitas ainult see, kas ma joon endiselt. Ma vastasin: „Ei, ma ei joo.” Kartsin, et nad võtavad mu mündi tagasi. Neid huvitas vaid see, mida ma nüüd teen. Mul polnud aimugi. Neil aga oli. Nad ütlesid, et mul on vaja tugiisikut – niisiis ma leidsingi endale tugiisiku. Nad ütlesid, et mul on vaja rohkem koosolekuid. „Kui palju?” tahtsin teada. Nad ütlesid, et ma pean koosolekutel käima ainult nendel päevadel, mil ma oleksin muidu joonud. Nad ütlesid, et peaksin samastuma, mitte võrdlema. Ma ei saanud aru, mida nad mõtlesid. Mis seal vahet oli? Nende sõnul tähendas samastumine seda, et ma

püüaksin leida, kuidas olen sarnane inimestega, kellega koos olen. Nad selgitasid, et võrdlemine tähendas erinevuste otsimist, tavaliselt seda, kuidas ma ennast teistest paremaks pean.

Ühel päeval rääkisime vaimsest ärkamisest. Kõik rääkisid natuke sellest, mis nendega juhtus ja millal ja kuidas jne. Siis tuli minu kord. Ütlesin, et minuga ei olnud seda veel toimunud, aga olin sellele avatud.

Kaks inimest hakkasid kohe samal ajal rääkima. „Mida sa meile kogu aeg sellest lennureisist rääkisid?” „Noh,” vastasin, „ma jõin ja see münt tuletas mulle meelde, mida ma tegin ja ma otsustasin, et olen jõuetu ning ei suuda enam juua ja lõpetasin ära.” Üks mees sõnas: „Noh, see ongi see. Mida sa veel tahad?” Ma küsisin: „Aga see pimestav valgussähvatus?” „Mis sellega on?” päris ta. „Loe Suurt Raamatut, mille lisas selgitatakse järsu muutuse ja järkjärgulise muutuse olemust. Mitte kõik ei koge pimestavat välgusähvatust.” „Oh,” ütlesin ma, „kas see oligi kõik – see oligi minu ärkamine?” „Jah,” vastati mulle. „Mida sa veel tahad?” Tegelikult tahtsin midagi dramaatilisemat, ja mu tugiisik ütles taas kord: „Noh?” Ja ma leidsin end ütlevat: „Noh, kui see ongi kõik, siis peab sellega leppima.” „Leppima?” hüüatas ta. „See oli suurem ja parem kui enamikul teistel ning mis kõige tähtsam – see toimis. Sa lõpetasid joomise ja ei alustanud uuesti.”

No vot, minul see töötas. Olen jäänud Anonüümsete Alkohoolikute Sõpruskonda piisavalt kauaks püsima, et leida Suurest Raamatust programm ja järgida selle põhimõtteid päevakaupa kõigis oma tegemistes.

Viimane suur takistus oli koosoleku lõpetamine meieisapalvega. Juudina tundsin end selle suhtes ebamugavalt ja otsustasin sellest oma tugiisikuga rääkida.

Niisiis laususin: „Meieisapalve häirib mind. Ma ei taha sellega lõpetada.” „Ahsoo,” vastas ta, „milles probleem?” „Vaata, ma olen juut ja see ei ole juudi palve.” „Ja siis?” küsis ta, „Ütle seda juutide keeles.” Ma puiklesin: „See oleks ikkagi meieisapalve.” „Seda küll,” nentis ta. „Siis ütle midagi muud, mis sulle sobib. Sinu Kõrgem Jõud, kuidas iganes sa teda nimetad, aitab sind ja sul on vaja teda tänada.”

See oli minu jaoks suur samm; lõpuks hakkasin eristama oma elu religioosset poolt AA vaimsest programmist. Erinevus seisneb selles, et religioonid sisaldavad rituaale, ja need on meil kõigil erinevad, kuid vaimsus on see, kuidas suhtume sellesse, mida me teeme. See on minu isiklik kontakt minu isikliku Kõrgema Jõuga, nii nagu mina Teda mõistan.

Kõik on pöördunud paremusele. Leidsin uue töö, millest otsustasin kohe loobuda. Rajasin oma ettevõtte. Ma suutsin toetada oma kahe poja ülikoolis õppimist. Minu vanima poja suur kirk oli koolivaheaegadel koju tulemise eest pääsemiseks autoreisidel käia; nüüd tuleb ta regulaarselt koju ja toob kaasa ka sõpru. Noorem poeg tuleb tihti koju ja helistab sageli.

Minu varem kriisis olnud abielu on nüüd parem kui kunagi varem. Ja kõige parem on veel ees. Kõik selle ja palju muudki võlgnen neid koosolekuid pidavale Sõpruskonnale ja programmile, mis sisaldub käesolevas raamatus.